

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŻORACH
im. Ottona Sterna
ZA ROK 2022**

1. Stan i zmiany w organizacji Biblioteki

1.1. Najważniejsze problemy w działalności Biblioteki; osiągnięcia i sukcesy; co utrudniało pracę?

Osiągnięcia i sukcesy:

- organizacja I edycji Festiwalu Literackiego „Żar Literatury” z udziałem 33 gości i ponad tysięcznej publiczności;
- pozyskanie środków pozabudżetowych na działalność edukacyjną i kulturalną z funduszy Komisji Europejskiej oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- organizacja konferencji dla bibliotekarzy „Strefa Młodych. Miejsce młodzieży w bibliotece publicznej”,
- organizacja seminarium dla nauczycieli „Czy naprawdę trzeba się uczyć?”
- udział pracowników biblioteki w szkoleniach, kursach i konferencjach zagranicznych;
- artykuły o żorskiej bibliotece w Poradniku Bibliotekarza nr 1/22 oraz 6/22;
- wystąpienie dyrektora biblioteki na forum międzynarodowym podczas konferencji „Occupy Library” w Bukareszcie, temat „Jak wolontariusze Europejskiego Korpusu Solidarności wspierają bibliotekę E+”;

1.2. Zmiany w dokumentach organizacyjnych i ich zakres w stosunku do stanu w 2021 r. (np. w statutach, regulaminach, instrukcji kancelaryjnej, dokumentacji związanej z ochroną danych osobowych).

- Nie dotyczy

1.3. Czy istnieją zagrożenia, a może własne plany dotyczące zmian w sieci bibliotecznej w 2023 r. (np. łączenie lub likwidacja filii, połączenie biblioteki z inną instytucją?).

- Spodziewana jest likwidacja filii bibliotecznych.

1.4. Nagrody, wyróżnienia otrzymane przez Bibliotekę i bibliotekarzy w 2022 r. (kto przyznał, za co?).

- Nie dotyczy

1.5. Dostępność usług bibliotecznych w soboty – czy biblioteka pracuje w soboty, problemy ze zmianą organizacji pracy biblioteki w ciągu tygodnia; poziom czytelnictwa w soboty. Ocena dostępności biblioteki w soboty. Czy biblioteka, która nie pracuje w soboty rozważa otwarcie placówki w 1/2 sobót w roku, aby spełnić kryteria przystąpienia do dotacji na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w roku 2023?

Biblioteka jest czynna w każdą sobotę od 8.00 do 21.00. Liczba odwiedzin w tym dniu to około 600 osób. Oprócz podstawowej działalności w soboty odbywają się różne wydarzenia kulturalne i edukacyjne, realizowane są działania projektowe.

2. Zmiany w sieci. Modernizacja bazy lokalowej

2.1. Utworzenie nowych filii, punktów bibliotecznych; nowe komórki organizacyjne (lokalizacja, wyposażenie).

- Nie dotyczy

2.2. Likwidacja filii, punktów bibliotecznych, połączenia placówek (przyczyny).

- Nie dotyczy

2.3. Zakupy nowych sprzętów, urządzeń technicznych (o wartości powyżej 1000 zł) znacząco poprawiających jakość pracy i estetykę pomieszczeń (przykłady).

Musicon wraz z zestawem instrumentów, gitara klasyczna, ukulele, klocki magnetyczne, kamera GoPro, ścianka teleskopowa, ścianka wystawiennicza, wózki biblioteczne, niszczarki dokumentów, drukarka, drukarka 3d, szafka multimedialna, regał biblioteczny.

2.4. Modernizacja lokali bibliotecznych – nowe lokale, adaptacje, przykłady największych remontów i ich zakres; czy zaszły w ciągu roku jakieś zmiany w zakresie przystosowania lokali bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

– Nie dotyczy

2.5. Panele fotowoltaiczne oraz inne sposoby oszczędzania energii elektrycznej – czy biblioteka założyła panele w roku 2022 lub planuje założyć w roku 2023?

Do minimum ograniczono iluminację zewnętrzną budynku. Wprowadzono nakaz ograniczenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej. Nie planuje się założenia paneli fotowoltaicznych.

3. Komputeryzacja

3.1. Stosowany system biblioteczny (nazwa i dokładna wersja)

– Mateusz 6.7.1 PRO

3.2. Czy Biblioteka tworzyła własne bazy danych (oprócz katalogu księgozbioru)? Proszę je wymienić, wskazać czy były współtworzone z innymi instytucjami i podać liczbę dokumentów, jaką zawierały

3.2.1 bibliograficzne:

– Bibliografia Regionalna – 28.453

– Bibliografia Zawartości Czasopism – 5.101

– udostępniana na miejscu, dostępna online dla zarejestrowanych, dostępna online dla wszystkich.

3.2.2. faktograficzne, pełnotekstowe (w tym biblioteki cyfrowe):

– Śląska Biblioteka Cyfrowa – 83; udostępniana na miejscu, dostępna online dla zarejestrowanych, dostępna online dla wszystkich

3.2.3. czasopisma elektroniczne:

– Nie dotyczy

3.2.4. inne:

– Nie dotyczy

3.3. Proszę podać liczbę otwarć dokumentów w poszczególnych bazach – 61

3.4. Ilu czytelników skorzystało z poszczególnych baz danych – brak danych

3.5. E-usługi oraz nowe technologie

Technologia RFID umożliwiająca zabezpieczenie zbiorów (bramki) oraz stanowiska do samodzielnego wypożyczania zbiorów (tzw. selfcheck), podpis elektroniczny.

3.5.1. Oferta mediów elektronicznych w 2022 (zakup/udostępnianie własnych plików ebooków, udostępnianie czytników, udostępniane bazy danych itp.)

Użytkownicy biblioteki mogą korzystać z baz danych (Bibliografia Zawartości Czasopism, Bibliografia Regionalna, Śląska Biblioteka Cyfrowa), z Bibliotek Cyfrowych (Legimi, Empik Go, IBUK Libra, Biblio Helion, Academica). Biblioteka posiada w swojej ofercie również laptopy, tablety oraz czytniki, które są udostępniane na miejscu i na zewnątrz (czytniki).

3.5.2. Proszę opisać inne, niewymienione wcześniej e-usługi w Bibliotece (komunikacja z czytelnikami, bazy, zbiory, wirtualne zwiedzanie, kody QR, kursy, inne)? Do kogo były adresowane? Kto z nich najczęściej korzystał? Jakiego było zainteresowanie tymi usługami?

Użytkownicy biblioteki mogą korzystać z Systemu Bibliotecznego Mateusz, który zapewnia dostęp do katalogu online oraz daje możliwość zarządzania wypożyczonymi pozycjami – zamawianie, rezerwowanie, przedłużanie. System wysyła do użytkowników powiadomienia

o terminie zwrotu wypożyczonych zbiorów oraz odbiorze rezerwacji. Dostępna jest bezpłatna aplikacja mobilna e-biblioteka MATEUSZ, która daje możliwość przeglądania katalogów, informacji o wydarzeniach w bibliotece oraz użycia telefonu jako karty bibliotecznej za pomocą kodu QR. Pozwala również sprawdzić w dowolnym miejscu po zeskanowaniu kodu kreskowego na książce, czy znajduje się ona w zbiorach biblioteki. Z aplikacji może korzystać każdy kto posiada smartfon z systemem Android.

Ponadto oferujemy usługę Newsletter, która umożliwia wszystkim zainteresowanym osobom automatyczne otrzymywanie informacji o nadchodzących wydarzeniach lub innych istotnych wiadomości. Prowadzimy kursy komputerowe, zajęcia Mali Programiści, Lokalny Klub Kodowania dla dzieci i młodzieży. Na terenie biblioteki działają 2 totemy informacyjne z aplikacją ułatwiającą orientację po bibliotece oraz promującą nadchodzące wydarzenia i zajęcia stałe.

Wszystkie te propozycje cieszą się dużą popularnością w różnych grupach wiekowych.

3.5.3. Jakie niewymienione wyżej nowe technologie wykorzystywano w pracy z czytelnikiem (np. tablety, roboty, tablice multimedialne itd.)?

- roboty Photon, zestaw robotów Ozobot, roboty mBot,
- ploter laserowy, 2 x drukarka 3D, długopisy 3D,
- gogle do wirtualnej rzeczywistości,
- podłoga interaktywna - magiczny dywan,
- zestaw do konstruowania Makey Makey,
- gra Scottie Go, gra Osmo Coding Awbie (służą do nauki kodowania),
- drony z funkcją filmowania, 2 x kamera GoPro, kamera Osmo,
- iPady, tablety, laptopy, tablety graficzne,
- czytniki e-booków,
- stanowiska do odsłuchu dźwięku,
- tablica multimedialna.

3.6. Istotne zmiany, inwestycje itp. w zakresie komputeryzacji w 2022

- Nie dotyczy.

3.7. Plany na rok 2023 w zakresie komputeryzacji

Zakup nowych serwerów pamięci masowej.

4. Zbiory biblioteczne

4.1. Polityka gromadzenia zbiorów książkowych, nieksiążkowych (książki elektroniczne), preferencje.

W 2022 roku gromadzenie zbiorów w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żorach odbywało się zgodnie z założeniami polityki gromadzenia zbiorów. W stosunku do roku ubiegłego:

- zakup literatury pięknej dla dzieci i młodzieży zwiększono z 22% do poziomu 24% całości zakupu zbiorów,
- zakup literatury pięknej dla dorosłych utrzymano na poziomie 53% całości zakupu zbiorów,
- zmniejszono zakup literatury popularnonaukowej (w tym również dla dzieci i młodzieży) z 25% do 23% zakupu całości zbiorów.

Przyznane w ciągu roku dodatkowe środki na zakup nowości w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 Priorytet 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych* Kierunek interwencji 1.1. *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*” (59.230 zł.) przyczyniły się do wzbogacenia i urozmaicenia oraz aktualizowania zasobów księgozbioru biblioteki w sposób cykliczny przez cały rok – 2.238 książek za kwotę 54.225,98 zł. (dla porównania w roku ubiegłym 1.333 książek za kwotę 31.943,48 zł.) i 270 audiobooków za kwotę 5.004,02 zł. (w roku ubiegłym 237 audiobooków za kwotę 5.748,52 zł.).

Na zakup zbiorów miały również wpływ zapotrzebowania czytelników, które przekazywane są poprzez dezyderaty drogą elektroniczną, telefoniczną bądź też przez bibliotekarzy. W zakupie nowości zdecydowanie przeważała literatura piękna dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży (77% zakupionych książek), której znaczną część stanowiły kontynuacje serii wydawniczych, zarówno fantasy, literatury obyczajowej oraz kryminałów i sensacji. W zakupionych nowościach

wydawniczych znalazły się również felietony i eseje. Na bieżąco uzupełniano nowy kanon lektur szkolnych.

Nowości z zakresu literatury popularnonaukowej i naukowej stanowiły szczególnie biografie i reportaże, publikacje dotyczące hobby i czasu wolnego np. makramy, szydełkowanie i haftowanie, projektowanie ogrodu, uprawa roślin, a także książki z zakresu mody i aranżacji wnętrz. W dalszym ciągu aktualizowano przewodniki podróźnicze po Polsce i świecie.

W zakresie literatury dla dzieci i młodzieży, zarówno w literaturze beletrystycznej, jak i popularnonaukowej, zakupiono książki o tematyce edukacji ekologicznej oraz psychologii (współczesne zagrożenia, odrzucenie rówieśnicze, inność, niepełnosprawność, nieakceptacja, samodoskonalenie, radzenie sobie ze śmiercią bliskich).

Wśród nowości dla młodzieży znalazły się również książki RPG, książki fantasy, science-fiction, fantastyka oraz powieści obyczajowe. W dalszym ciągu dużą popularnością w zakupie nowości cieszyły się mangi i komiksy dla dzieci i młodzieży.

Zakupiono również edukacyjne książki dla najmłodszych czytelników (0-3 lat) – kilkustronicowe bogato ilustrowane książki-zabawki rozwijające percepcję wzrokową i motorykę.

Zgodnie z zapotrzebowaniem czytelników większą część zakupów zbiorów nieksiążkowych w 2022 roku stanowiły audiobooki, których tytuły w większości pokrywają się z wydaniem papierowym. Na dostęp do bazy książek elektronicznych wydano 6.476,80 zł.

Książki pozyskiwano również w formie darów (od wydawców, instytucji i osób prywatnych) – otrzymano 392 książki o wartości 5.050 zł.

W 2022 r. zakupiono 63 gry planszowe na kwotę 6.996,83 zł.

4.2. Prenumerata czasopism – potrzeby a realia; zakup czasopism elektronicznych (opłacalność, korzyści).

W 2022 roku prenumerowano czasopisma głównie w formie papierowej. Prenumerata w formie elektronicznej dotyczyła Tygodnika Powszechny (e-Tygodnik Powszechny – 239,96 zł.).

Biblioteka posiadała w ofercie 91 tytułów, w tym:

- prenumerata - 78 tytułów (79 szt.), w tym 4 dzienniki, za kwotę 12.648,34 zł.
- dary - 11 tytułów (11 szt.)

Ta liczba czasopism w znacznym stopniu zaspakajała potrzeby czytelników.

4.3. Gromadzenie zbiorów książkowych i nieksiążkowych w języku ukraińskim.

- liczba tytułów w języku ukraińskim dla dzieci i młodzieży
z zakupu: 12, z darów: 34
- liczba tytułów w języku ukraińskim dla dorosłych
z zakupu: 2, z darów: 0
- liczba tytułów do nauki języka ukraińskiego i słowniki: 4

5. Czytelnictwo. Promocja. Działalność informacyjna. Działalność wydawnicza.

Przedsięwzięcia stacjonarne i online

5.1. Czytelnictwo dorosłych

- 5.1.1. Sposoby promocji czytelnictwa, wydarzenia popularyzacyjne, warsztaty kierowane do dorosłych. Ciekawe przykłady imprez, konferencji, festiwali – w podziale na stacjonarne i online.

Biblioteka w Żorach szeroko propaguje czytelnictwo zachęcając do podejmowania inicjatyw kulturalno-społecznych przez czytelników i lokalną społeczność. Prowadzona w roku 2022 promocja czytelnictwa skupiała się na efektywnym informowaniu i zapraszaniu do udziału w zaplanowanych spotkaniach, warsztatach i wydarzeniach organizowanych na terenie biblioteki. Wszystkie odbywały się stacjonarnie, część z nich uzupełniana była równoległą transmisją online. Prowadzona promocja obejmowała również reklamę nowości, które sukcesywnie wzbogacają biblioteczne zbiory. Do czytelników docieraliśmy przez stronę internetową biblioteki, stronę festiwalową, portal Facebook oraz Instagram. Na kanale YouTube odbywały się relacje na żywo z prowadzonych spotkań. Treści promocyjne kierowaliśmy do odbiorców z wykorzystaniem newslettera, wewnętrznych ekranów

telewizyjnych, miejskich ekranów ledowych, wielkoformatowych wydruków plakatów, artykułów w „Kurierze Żorskim” oraz stosując indywidualne zaproszenia i ulotki dostępne na terenie biblioteki. W aktywną promocję wydarzeń włączali się również pracownicy biblioteki, informując o aktualnym harmonogramie zajęć i wydarzeń organizowanych przez Bibliotekę.

PROJEKTY – Stacjonarne

Art Bridge | Most Sztuki. Projekt międzynarodowy, w którego realizacji uczestniczyły 4 organizacje zajmujące się kulturą z Polski, Włoch, Hiszpanii i Portugalii. Projekt był bezpośrednią odpowiedzią na konsekwencje pandemii COVID-19, która spowodowała znaczny wzrost problemów psychicznych i emocjonalnych wśród seniorów i osób dorosłych 50+. Miał na celu stworzenie zestawu kreatywnych międzynarodowych spotkań, podczas których wymieniono się pomysłami i wiedzą na temat arteterapii z wykorzystaniem różnych mediów, takich jak malarstwo, ceramika czy rzeźba. Jednym z rezultatów projektu jest publikacja „Art. Bridge. The Road To Harmony” (część praktyczna dostępna także w języku polskim) do pobrania tutaj:

<https://mbpzory.pl/pliki/plik/artbridgepublicationonline-1669820110.pdf>

Odpowiedzialny tata. Edukacja rodzicielska w bibliotece. Projekt zaangażował biblioteki publiczne z Polski, Holandii i Estonii. Podjął ważny temat bycia odpowiedzialnym ojcem w zmieniających się warunkach społecznych. Wsparciem objęci zostali ojcowie obecni oraz przyszli, którzy uczestnicząc w spotkaniach Klubu Ojców, w warsztatach i zajęciach mogli wymieniać się własnymi doświadczeniami, ale otrzymali również specjalistyczną i praktyczną wiedzę konieczną do rozwoju odpowiedzialnego ojcostwa.

Twoja Szansa - Twój Sukces (edycja II). Biblioteka w Żorach zdobyła kolejny grant dla cudzoziemców, którego celem jest dostęp do ścieżek poprawy umiejętności umożliwiających podniesienie poziomu rozumienia i przetwarzania informacji, rozumowania matematycznego, umiejętności cyfrowych, a także kompetencji społecznych, uzupełnionych o naukę języka polskiego. Tym razem beneficjentami są wyłącznie uchodźcy z Ukrainy.

Strefa Młodych. Miejsce młodzieży w bibliotece publicznej. Konferencja szkoleniowa dla bibliotekarzy pracujących z młodzieżą objęła dwa dni prelekcji i warsztatów, podczas których uczestnicy nabyli wiedzę i nowe umiejętności, rozwijające ofertę bibliotek. Pierwsza część konferencji skoncentrowała się na profilu młodych czytelników, sposobach dotarcia do nich i ich aktywnego uczestnictwa w kulturze. Druga część dotyczyła szeroko rozumianej oferty. Prelegenci zaprezentowali nowości wydawnicze, wartościowe tytuły oraz sposoby na zainteresowanie młodzieży literaturą. Konferencja stała się okazją do wymiany doświadczeń i nawiązania kontaktów między bibliotekarzami z różnych bibliotek.

Książka była lepsza?. Projekt był adresowany w szczególności do osób, dla których filmy stanowią główne źródło rozrywki i spędzania wolnego czasu. Obejmował cykl spotkań i warsztatów ukazujących przenikanie się świata książki i filmu, stając się okazją do promocji literatury młodzieżowej oraz polskich autorów. Bezpośrednie zaangażowanie młodych ludzi w wydarzenia takie jak animacja poklatkowa czy konkurs na zwiastun zainspirowało ich do sięgnięcia po książki dostępne w bibliotece.

WYDARZENIA

Najważniejsze wydarzenia kulturalne i edukacyjne skupiały się wokół 750. urodzin Miasta Żory. Wspólnie z Miastem Biblioteka zaczęła świętowanie już w lutym i kontynuowała je w każdym miesiącu aż do końca roku. Na początku odbyło się spotkanie z Mariuszem Szczygłem, które przyciągnęło rekordową ilość słuchaczy. W marcu naszym gościem był Wojciech Chmielarz, a lokalni artyści z grupy „Sztuka moja pasja” przygotowali prace pt. „Żory akwarelą malowane”. Zorganizowaliśmy także występ Zespołu Pieśni i Tańca Mały Ślask”. Wiosenne obchody 750. urodzin Miasta urozmaiciły warsztaty „Żorskie ex librisy”, a w maju zrealizowaliśmy kolejną już akcję „Książka dla 3-latka”, w której udział wzięło ponad 500 dzieci. Na początek wakacji Biblioteka zaprosiła mieszkańców do udziału w Pikniku Literackim, a tydzień później wystartował urodzinowy „Odjazdowy Bibliotekarz”, którego gościem specjalnym był poeta Jakub Kornhauser. W sierpniu mieszkańcy miasta

wzięli udział w grze miejskiej „OTTąd dOTTąd” skupionej wokół urodzonego w Żorach noblisty Ottona Sterna – patrona biblioteki. Największym wydarzeniem była I edycja festiwalu literackiego „Żar literatury”, który odbył się we wrześniu po hasłem „Siła bezsilnej. Literatura w świecie zmiany”. Przez 3 dni 33 znakomitych gości starało się odpowiedzieć na pytanie, czy istnieje relacja pomiędzy literaturą a zmianą społeczną. Podczas festiwalu odbyło się także seminarium dla nauczycieli pt. „Czy naprawdę trzeba się uczyć?” Wydarzenie zgromadziło ponad tysięczną publiczność. W październiku zorganizowana została kolejna już „Noc Bibliotek”, a obchody 750. jubileuszu zakończył quiz „Z życia Żor” oraz koncert wielkich przebojów uznanych polskich twórców w wykonaniu Kamila Franczaka.

ZAJĘCIA STAŁE:

Klub Ojców - regularne spotkania mężczyzn, którzy chcą się dzielić swoimi ojcowskimi doświadczeniami wspierane różnorodnymi warsztatami.

Klub Świadomego Życia. Spotkania warsztatowo-dyskusyjne o rozwoju i rozumieniu siebie poprzez praktykę uważności i samoświadomości w życiu codziennym, pracy nad poczuciem własnej wartości

uMOVIEni na wieczór. Spotkania inspirowane filmem i serialem. To okazja do poznania opinii innych osób, nowych i ciekawych propozycji filmowych oraz wspólnego oglądania filmów dostępnych w Bibliotece.

Słodki zakątek. Podczas zajęć uczestnicy poznają tajniki przygotowywania nieskomplikowanych i efektownych słodkości.

Ukugranie. Wspólne muzykowanie przez osoby grające na ukulele. Istnieje możliwość wypożyczenia instrumentu w Bibliotece

RPG. Spotkania fanów gier fabularnych oparte na narracji, w której gracze wcielają się w role fikcyjnych postaci. Cała rozgrywka toczy się zazwyczaj w fikcyjnym świecie, istniejącym tylko w wyobraźni grających.

Zdrowie na co dzień. Zajęcia na temat profilaktyki zdrowotnej. Prowadzącą jest pochodząca z Ukrainy wykładowczyni z dziedziny waleologii czyli wiedza prewencyjna i profilaktyczna o strukturze i funkcjonowaniu organizmu człowieka.

Ponadto kontynuowaliśmy zajęcia stałe z lat poprzednich: DKK, Chatting with tea, Sztuka moja pasja, Włoski dla początkujących, DIY.

Online:

Nie dotyczy.

- 5.1.2. Spotkania autorskie – nazwiska zaproszonych gości – w podziale na stacjonarne i online.

Spotkania stacjonarne:

Wojciech Chmielarz, Przemysław Czapliński, Magdalena Dziedziak-Wawro, Anna Dziewit-Meller, Ałbena Grabowska, Wojciech Jagielski, Maciej Jakubowiak, Jakub Kornhauser, Ryszard Koziółek, Małgorzata Lebda, Paulina Małochleb, Anna Marchewka, Dorota Masłowska, Marek Mikołajec, Małgorzata Nocuń, Monika Ochędowska, Maciej Płaza, Tomasz Raczek, Małgorzata Rejmer, Dariusz Rosiak, Monika i Mariusz Rozmusiak, Tadeusz Sławek, Dominika Słowik, Małgorzata Starosta, Andrzej Stasiuk, Marek Sygacz, Witold Szablowski, Patryk Szaj, Mariusz Szczygieł, Wit Szostak, Michał Śmielak, Aleksandra Wojtaszek, Oksana Zabuzko, Marcin Żyła.

Spotkanie autorskie z Wojciechem Chmielarem dofinansowanie ze środków DKK.

Spotkania online:

Bezpośrednia transmisja online dla: Wojciech Chmielarz, Przemysław Czapliński, Anna Dziewit-Meller, Ałbena Grabowska, Wojciech Jagielski, Maciej Jakubowiak, Ryszard Koziółek, Małgorzata Lebda, Paulina Małochleb, Anna Marchewka, Dorota Masłowska, Marek Mikołajec, Małgorzata Nocuń, Monika Ochędowska, Maciej Płaza, Tomasz Raczek, Małgorzata Rejmer, Dariusz Rosiak, Tadeusz Sławek, Dominika Słowik, Andrzej Stasiuk,

Marek Sygacz, Witold Szablowski, Patryk Szaj, Mariusz Szczygieł, Wit Szostak, Aleksandra Wojtaszek, Oksana Zabużko, Marcin Żyła.

- 5.1.3. Akcje czytelnicze i święta książki, w których Biblioteka brała udział – w podziale na stacjonarne i online.

Stacjonarne:

Tydzień Bibliotek. Podczas tegorocznego Tygodnia odbył się cykl wykładów o ziemi, wymiana roślin, spotkanie o Argentynie oraz Ukugranie - czyli wspólne muzykowanie z czterech stron świata. Wydarzenie zakończyło spotkanie autorskie z Witoldem Szablowskim pt. „Rosyjskie imperium. Jak wykarmiliśmy tyrana”.

Tydzień Zakazanych Książek. W tym roku w dniach 18-24 września w bibliotece przygotowana została instalacja artystyczna nawiązująca do książki "Szatańskie wersety" autorstwa Salmana Rushdiego. Książka była również wyeksponowana i dostępna do wypożyczenia.

VIII Ogólnopolska Noc Bibliotek. Bogaty program wydarzenia pod hasłem „To się musi powieść” przyciągnął do biblioteki sporą grupę nocnych marków! Uczestnicy wykazali się kreatywnością na warsztatach pisarskich, ilustratorskich, dźwiękowych i motywacyjnych. Swoje rozgrywki mieli fani RPG, a dzieci wzięły udział w przedstawieniu teatralnym. Poza tym odbyło się spotkanie podróżnicze z Moniką i Mariuszem Rozmusiakami oraz z pisarką Małgorzatą Starostą, Żywe Książki można było wypożyczyć w Żywej Bibliotece, a biblioteka tętniła życiem do północy.

Online:

Nie dotyczy.

- 5.1.4. Zainteresowanie ofertą biblioteki przez obywateli Ukrainy: prosimy opisać czy korzystają, jak często, czym wykazują największe zainteresowanie itp.

W bibliotece stworzone zostały warunki do korzystania z usług i zbiorów przez osoby z Ukrainy, zarówno dzieci, młodzież jak i dorosłych. Od marca do końca roku korzystali oni z oferty różnorodnych zajęć plastycznych, sensorycznych, muzycznych, filmowych, programowania 3D, nauki języka polskiego. Korzystają z dostępnej literatury w języku ukraińskim i uczestniczą w spotkaniach autorskich z dziennikarzami i reporterami znającymi aktualną sytuację w Ukrainie. Jednym z gości biblioteki była słynna ukraińska pisarka i intelektualistka Oksana Zabużko. Podczas akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom” jeden z dni poświęcony był czytaniu książeczek dla dzieci w języku ukraińskim, co przyciągnęło do biblioteki matki z dziećmi. Obecnie w trakcie realizacji jest projekt „Twoja Szansa - Twój Sukces”, do którego zgłosiło się ponad 70 uchodźców z Ukrainy. Projekt gwarantuje wsparcie edukacyjne uczestników w zakresie rozwoju umiejętności podstawowych i kompetencji społecznych oraz wsparcie uczestników w nauce języka polskiego. Zapewnia uczestnikom dostęp do poradnictwa prawnego oraz możliwości korzystania ze wsparcia psychologicznego. Projekt potrwa do końca kwietnia 2023 r.

5.2. Czytelnictwo dzieci i młodzieży.

- 5.2.1. Lekcje biblioteczne, warsztaty, szkolenia, konkursy – najciekawsze przykłady wydarzeń promujących czytelnictwo – w podziale na stacjonarne i online.

STACJONARNIE

– Lekcje biblioteczne dla młodzieży prowadzone przez bibliotekarzy:

- Sekrety biblioteki –
- Bestia z Novigradu

– Lekcje biblioteczne dla młodzieży prowadzone przez wolontariuszy Europejskiego Korpusu Solidarności:

- Cele zrównoważonego rozwoju
- Muzyka w Hiszpanii
- Inna strona historii: Sztuka feministyczna i queer
- Od punka do hippisów: historia młodzieżowych kontrkultur i ruchów miejskich
- Kobiety w historii: czarownice, uzdrowiciele, pielęgniarce
- Przemysł modowy i jego destrukcyjny wpływ na ziemię

- Przemysł spożywczy - jak zmiana odżywiania może pozytywnie wpłynąć na nasze życie
- Burzliwa i inspirująca historia południowej Afryki, oraz konsekwencje kolonizacji
- Nierówność płciowa, problem dyskryminacji społecznej
- Złote zasady skutecznej komunikacji
- Lekcje biblioteczne dla dzieci
 - Jesiennie- zimowe spotkania z książką
 - Nuda? Z książką się nie uda!

Warsztaty dla młodzieży:

- Warsztaty arteterapii "Szczęście³", prowadzenie Karolina Michalková
- „Oswajanie literatury” - Marta Podgórnik „Paradiso”, prowadzenie Monika Głosowicz
- „Oswajanie literatury” - Henryk Sienkiewicz „Sachem”, prowadzenie Wojciech Rusinek
- Warsztaty pisarskie - prowadzenie Małgorzata Starosta
- Warsztaty ilustratorskie - prowadzenie Julia Malik
- Warsztaty scenopisarstwa - prowadzenie Konrad Pronobis
- Warsztaty filmu animowanego - poklatkowo.pl

Zajęcia stałe dla młodzieży:

Młodzieżowy Klub Książki. Spotkania, których celem jest dyskusja o książkach, bieżących wydarzeniach, wymiana opinii, spostrzeżeń i miłe spędzanie czasu z rówieśnikami.

Witaj w grze. Wspólne granie w gry planszowe, połączone z testowaniem nowości i rozgrywaniem klasycznych turniejów.

Młodzi Artyści. Zajęcia z podstaw tradycyjnego rysunku, mangi oraz anime, podczas których uczestnicy zdobywają umiejętności z zakresu tworzenia postaci, projektowania komiksów w wersji papierowej i graficznej.

DIY. Inspirujące i kreatywne zajęcia z dziedziny „zrób to sam”

Ukugranie. Zajęcia dla grających na ukulele oraz wspólne muzykowanie.

Słodki Zakątek. Zajęcia dla fanów słodkości. Uczestnicy poznają tajniki przygotowywania nieskomplikowanych i efektownych słodkich deserów przy wykorzystaniu literatury tematycznej.

RPG. Spotkania fanów gier fabularnych oparte na narracji, w której gracze wcielają się w rolę fikcyjnych postaci. Cała rozgrywka toczy się zazwyczaj w fikcyjnym świecie, istniejącym tylko w wyobraźni grających.

Motywy Biblijne i Mitologiczne. Zajęcia mają na celu wypracowanie umiejętności pisania rozprawki i wsparcie w przygotowaniu do szkolnych wyzwań.

Warsztaty dla dzieci:

- Dzień Pszczół - warsztaty tworzenia kul kwiatnych.
- Wypełniona żarem muzyczna opowieść – prowadzenie Joanna Kisielewska- Bajdura.
- Wszystko widzę jako sztukę – prowadzenie Fundacja NIDO.
- Książę w cukierni - prowadzenie Fundacja NIDO.

Zajęcia dla dzieci:

Zabawy sensoryczne. Zajęcia wzbogacające procesy rozwojowe dziecka przez zabawy przedmiotami o różnych kształtach i zróżnicowanej strukturze.

Zaczytani – rodzinie w bibliotece. Spotkania integrujące, kształtujące wyobraźnię oraz wspierające rozwój emocjonalny i sensoryczny dzieci.

Zabawy z angielskim. Zajęcia, podczas których poprzez gry i zabawy, dzieci uczą się słówek, praktycznych zwrotów, a także poznają kulturę i zwyczaje krajów anglojęzycznych.

Klub Zaczarowanego Ołówka. Poznawanie różnorodnych technik plastycznych.

Mali mistrzowie zręczności. Wspólna zabawa z grą Jenga, podczas której dzieci uczą się zręczności i cierpliwości, rozwijają zdolności manualne, myślenie strategiczne i wyobraźnię przestrzenną.

Klub Młodych Odkrywców. Uczestnicy zajęć przeprowadzają doświadczenia naukowe i poznają interesującą literaturę popularno-naukową.

Mali programiści. Przygoda z programowaniem wspomagająca rozwój dużej motoryki, zdolności koncentracji i koordynację wzrokowo-ruchową.

Lokalny Klub Kodowania. Zajęcia zmierzające do samodzielnego tworzenia własnych programów sterujących i animacji.

Czy wiecie, że.... Zajęcia przybliżające małym czytelnikom ciekawostki z otaczającego je świata za pomocą książek popularnonaukowych oraz zabaw plastycznych.

Zawsze popołudniu. Spotkania literackie, podczas których uczestnicy poznają wybranych bohaterów książek dla dzieci.

GraMY. Cykl zajęć podczas których dzieci poznają różnorakie gry planszowe, ruchowe i edukacyjne.

Online:

Nie dotyczy.

- 5.2.2. Spotkania autorskie - nazwiska zaproszonych gości - w podziale na stacjonarne i online.

Stacjonarne:

Młodzież - Mirosław Piotr Jabłoński, Ałbena Grabowska, Jakub Demiańczuk, Tomasz Raczek.

Online:

Bezpośrednia transmisja online: Tomasz Raczek.

- 5.2.3. Akcje czytelnicze i święta książki, w których Biblioteka brała udział - w podziale na stacjonarne i online.

Stacjonarne:

Tydzień Bibliotek. Rajd rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz”, Tydzień Zakazanych Książek. VIII Ogólnopolska Noc Bibliotek.

Opis w/wym. akcji czytelniczych jak w punkcie 5.1.3

Mała książka - Wielki człowiek. Akcja zachęca rodziców do odwiedzania biblioteki i codziennego, wspólnego czytania z dziećmi. Każde dziecko w wieku 3-6 lat, które przyjdzie do biblioteki i zostanie czytelnikiem, otrzymuje w prezencie wyjątkową Wyprawkę Czytelniczą. Może również zbierać naklejki i otrzymać okolicznościowy dyplom i przypinkę.

Online:

- Nie dotyczy

- 5.2.4. Zainteresowanie ofertą biblioteki przez dzieci i młodzież z Ukrainy: prosimy opisać czy korzystają, jak często, czym wykazują największe zainteresowanie itp.

Młodzież i dzieci z Ukrainy najbardziej interesują się grami interaktywnymi (XBOX) oraz planszowymi. Korzystają z nich niemal codziennie. Ponadto traktują bibliotekę jako przestrzeń, która daje im możliwość spędzania czasu w grupie. Coraz częściej sięgają także po książki, głównie mangi. W Strefie Multimediów prowadzone były zajęcia z języka polskiego dla ukraińskich dzieci.

- 5.3. Działalność wydawnicza Biblioteki (jeśli jest prowadzona - proszę podać tytuły wydanych książek).

“Art Bridge. The Road To Harmony” (ISBN: 978-83-966437-0-4) - publikacja wydana w formie drukowanej oraz dostępna online na warunkach licencji CC:

<https://mbpzory.pl/pliki/plik/artbridgepublicationonline-1669820110.pdf>

- 5.4. Działalność informacyjna Biblioteki.

- Bibliografie, bazy danych, katalogi, informatory, serwisy informacyjne itp. Informacja regionalna.

- Bibliografia regionalna, Bibliografia Zawartości Czasopism, Katalog Zbiorów, Facebook, Youtube, Instagram.

- 5.5. Promocja działalności biblioteki. Biblioteka w Internecie (strona www, media społecznościowe, blogi itp.) - stan faktyczny i plany na przyszłość.

Promocja działalności biblioteki młodych prowadzona była stacjonarnie oraz online. Strona internetowa (www.mbpzory.pl), strona festiwalowa (www.zarliteratury.pl), media

społecznościowe (Facebook, Instagram) i antena Radia Żory (www.radiozory.pl) stały się głównym miejscem z dostępem do aktualnych informacji. Promocja Biblioteki w internecie jest istotnym elementem w zakresie docierania z treścią do osób młodych, dla których jest to najczęściej jedyny kanał informacyjny. Podjęte w 2022 roku działania promocyjne w mediach społecznościowych i w Radiu Żory spowodowały przyrost liczby osób lubiących stronę Biblioteki w Żorach na profilu Facebooku, która z końcem roku zbliżyła się do 6.000. W planach na rok 2023 jest podniesienie ilości aktywnych użytkowników online, wraz ze zwiększeniem ich zaangażowania. W tym celu kontynuowana będzie płatna promocja wybranych wydarzeń na Facebooku, która znacząco przyczynia się do wzrostu zainteresowania wydarzeniami w bibliotece przez osoby nowe, które wcześniej nie miały styczności z biblioteką. Ponadto chcemy kontynuować transmisje online na żywo z prowadzonych spotkań, które cieszą się dużą popularnością, podobnie jak późniejsze odtwarzanie zarejestrowanych nagrań. W drugiej połowie roku odbędzie się II. edycja festiwalu literackiego „Żar Literatury”, dla którego została stworzona indywidualna strona internetowa. Będzie ona dodatkowo promowana w internecie, tak by docierać z informacją do szerokiego grona czytelników. Od momentu uruchomienia www.zarliteratury.pl do końca 2022 r. strona pozyskała blisko 900 nowych użytkowników. W planach na 2023 rok jest zwiększenie liczby nowych użytkowników o 70% w porównaniu do 2022 roku. Radio Żory stało się stałym partnerem Biblioteki w zakresie promocji wydarzeń. Dodatkowo prowadzone są dwie stałe audycje: „Biblioteka Babel. Książki warte zachodu” oraz „75/75. Książki mają głos”. W planach jest zwiększenie liczby odbiorów przez zacieśnienie współpracy z Wydziałem Promocji, Kultury i Sportu w Urzędzie Miasta Żory w zakresie wspólnej organizacji i promocji wydarzeń.

5.6. Podejmowanie aktywności w zakresie przeciwdziałania dezinformacjom i fakenewsom. Czy biblioteka podejmuje takie działania? Jeśli tak, to jakie?

Prowadzone jest aktywne zarządzanie posiadanymi stronami internetowymi, tak że nieautoryzowane wpisy nie mogą być publikowane. Zgłaszane opinie o bibliotece są weryfikowane i ewentualnie prowadzone są wyjaśnienia. Stosowanie dwuetapowego uwierzytelniania oraz silnych haseł skutecznie blokuje ewentualne próby przejęcia kont w mediach społecznościowych.

6. Obsługa osób z niepełnosprawnościami i specjalnych grup użytkowników

6.1. Stan i ocena działalności filii i punktów bibliotecznych w szpitalach, domach opieki, aresztach.

- Nie dotyczy

6.2. Liczba czytelników i wypożyczeń:

- w filiach szpitalnych0.....

- w punktach bibliotecznych usytuowanych w szpitalach0.....

- w domach opieki społecznej0.....

- w aresztach0.....

6.3. Zbiory dla czytelników z niepełnosprawnościami:

- liczba tytułów tzw. książek mówionych i audiobooków: 2.567

- liczba książek z dużą czcionką: 161

6.4. Czy Biblioteka wzbogaciła się w 2022 roku o stanowiska komputerowe lub inne sprzęty przeznaczone i ułatwiające korzystanie z instytucji osobom z dysfunkcją wzroku. Jeżeli tak, to jakie?

- Nie dotyczy

6.5. Formy pracy i działania Biblioteki na rzecz osób chorych, z niepełnosprawnościami, seniorów i innych osób z grup zagrożonych wykluczeniem; współpraca Biblioteki z instytucjami i stowarzyszeniami zajmującymi się działalnością na rzecz tych grup; w jaki sposób Biblioteka promuje swoje usługi wśród osób z niepełnosprawnościami.

Biblioteka nieustannie poszerza grono odbiorców o osoby z niepełnosprawnościami i osoby w wieku senioralnym. Realizowane projekty zawsze uwzględniają udział osób

z niepełnosprawnościami. Współpracujemy ze stowarzyszeniem FundacjaPL, której nieodpłatnie udostępniamy pomieszczenia w bibliotece na organizację cotygodniowych spotkań osób głuchych. Ponadto Stowarzyszenie prowadzi aktywną promocję wydarzeń organizowanych w bibliotece, a tłumacze PJM nieodpłatnie angażują się do tłumaczenia naszych warsztatów i wydarzeń, w których biorą udział osoby głuche. W 2022 roku w ramach projektu "Art Bridge | Most Sztuki" odbył się cykl warsztatów adresowanych do seniorów, podczas których korzystali z różnorodnych technik artystycznych, dzięki którym odczuli i zrozumieli wzmacniającą rolę arteterapii. Nie zabrakło warsztatów kulinarnych, których celem był nie tylko nabycie wiedzy na temat odpowiedniego odżywiania, ale także tworzenia kompozycji przygotowywanych potraw na talerzu, a w konsekwencji jego wpływie na psychiczny i emocjonalny stan naszego życia.

Podczas VIII Ogólnopolskiej Nocy Bibliotek przeprowadzona została akcja pt. „Żywa Biblioteka”. W wydarzeniu wzięły udział osoby często będące wykluczonymi ze środowiska, z powodu innej orientacji, niepełnosprawności czy narodowości. Będąc Żywymi Książkami, zgodziły podzielić się swoimi historiami z Czytelnikami. W bibliotece działa również „Książka na telefon”.

7. Stan organizacyjny i działalność Biblioteki stopnia powiatowego (opisują tylko biblioteki wypełniające zadania na rzecz bibliotek w powiecie)

8. Sprawy kadrowe i sytuacja zawodowa bibliotekarzy

8.1. Ogólna ocena stanu zatrudnienia, wynagrodzenia, przygotowania zawodowego pracowników.

Bibliotece w Żorach zatrudnione były 44 osoby, w tym 24 bibliotekarzy. Spośród nich 31 osób posiada wykształcenie wyższe, z czego 21 osób to bibliotekarze.

8.2. Udział pracowników w różnych formach doskonalenia (kursy, szkolenia, konferencje) – tematyka, organizatorzy (stacjonarnie i online)

W 2022 roku 59 pracowników Biblioteki wzięło udział w 24 różnych szkoleniach.

Lp.	ILOŚĆ	TEMAT	ORGANIZATOR	MIEJSCE
1.	1	Młodzieżowy klub książki – jak zorganizować i poprowadzić w szkolnej bibliotece.	Good Books	On-Line
2.	1	Szkolenie dla Dyrektorów i Głównych Księgowych Instytucji Kultury.	Biuro Audytorskie FK-BAD” Sp. z o.o.	Zakopane
3.	1	Udział w wykładzie o arteterapii	ASP w Katowicach	Katowice
4.	1	Udział w sesji plenarnej – arteterapia i muzykoterapia.	ASP w Katowicach	Katowice
5.	3	Międzynarodowe spotkanie projektowe w ramach projektu „Most Sztuki”.	EduVita	Włochy, Lecce
6.	5	Warsztaty w ramach Międzynarodowego spotkania projektowego „Odpowiedzialny Tata”	Biblioteka w Cieszynie	Cieszyn
7.	1	Konferencja „Jak budować międzypokoleniową społeczność z osobami z doświadczeniem uchodźczym i migranckim.	Fundacja Polskie Forum Migracyjne	Warszawa
8.	3	Konferencja „Occupy Library”.	Progress Foundation	Bukareszt, Rumuna
9.	1	User Experience in Libraries Conference: "UX and Organisational Culture".	UX in Libraries Andrew Priestner and Marisa Priestner	Newcastle-Upon-Tyne, UK
10.	5	Wizyta partnerska w ramach projektu „Odpowiedzialny Tata”.	Pärnu Keskraamatukogu	Parnawa, Estonia
11.	2	„Trwałość projektów unijnych”	Urząd Marszałkowski	Urząd Miasta Żory
12.	1	Praca zdalna i kontrola trzeźwości – nowe regulacje w 2022 roku.	„Zapisz on-line”	On-Line
13.	4	Międzynarodowe spotkanie projektowe w ramach	My Madeira Island	Funchal, Portugalia

		projektu „Most Sztuki”.	Associação	
14.	1	Spotkanie w ramach projektu „Szansa”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Warszawa
15.	5	Międzynarodowe spotkanie projektowe w ramach projektu „Odpowiedzialny tata”.	Nieuwe Veste Breda	Breda, Holandia
16.	1	Szkolenie „Coding and robotics”.	Project Land European Academy	Sewilla, Hiszpania
17.	1	„Metoda aktywnego słuchania muzyki wg Batti Strauss”	Fundacja Magiczny Domek, Żory	Fundacja Magiczny Domek Żory
18.	2	Seminarium „Książka na szóstkę”.	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	Zabrze
19.	6	Szkolenie Inteligencja emocjonalna - Zidentyfikuj, ujarzmij i zarządzaj emocjami	Różne organizacje	Kraków
20.	6	Kurs języka angielskiego w ramach projektu „Pracuj w europejskim stylu”	Private Institute Plato Educational Services Ltd	Limassol, Cypr
21.	4	Międzynarodowe spotkanie projektowe w ramach projektu „Most Sztuki”	Arrabal-AID	Malaga, Hiszpania
22.	1	Szkolenie: „Szansa – nowe możliwości dla dorosłych”	Fundacja Rozwju Systemu Edukacji	Warszawa
23.	2	Lekcja z historii: „Swoi i obcy”	Muzeum Polin	Warszawa
24.	1	Konferencja – Zebranie uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej	Biblioteka Śląska	Katowice

8.4. Potrzeby szkoleniowe pracowników bibliotek. Z czym bibliotekarze mają problem?
Proszę wskazać obszary pracy, w którym występują problemy?

Największym problemem w codziennej pracy jest tak zwany „trudny czytelnik”.

8.5. Instruktorzy (miejscy, powiatowi) – liczba instruktorów, liczba etatów instruktorskich, zakres obowiązków, dodatek funkcyjny TAK/NIE.

Jedna z bibliotekarek pełni funkcje instruktora, zakres obowiązków w tym obszarze obejmuje sprawy związane z księgozbiorem. Otrzymuje dodatek specjalny do wynagrodzenia

9. Finansowanie

9.1. Wielkość budżetu Biblioteki w 2022 r, ogółem 4.746.365 zł.

9.2. Koszty utrzymania, ogółem 439.520,80 zł (wziąć pod uwagę jedynie: opał, gaz, energię elektryczną, energię ciepłą, wodę, czynsze, wywóz nieczystości, usługi telekomunikacyjne, internetowe, pocztowe, remonty bieżące np. malowanie, drobne naprawy, konserwacje, środki czystości, materiały biurowe).

9.3. Dochody własne, ogółem 101.796,32 zł (uwzględnić m.in. kary pobierane od czytelników, wynajem pomieszczeń, usługi kserograficzne, odpłatność za wstępy na imprezy, opłata za karty czytelnicze – legitymacje, darowizny pieniężne, opłaty za korzystanie z Internetu, usługi informacyjno-bibliograficzne, odsetki bankowe, inne dochody z działalności gospodarczej).

9.4. Darowizny rzeczowe (wymienić co pozyskano np. książki, sprzęty).

- książki, audiobooki, filmy DVD (462 poz. o wartości 6.295,00 zł.)

9.5. Inne środki finansowe pozyskane przez Bibliotekę ogółem zł, w tym:

9.5.1. Z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- wysokość środków 21.000 zł.

- tytuł programu, priorytetu: Fundusz Promocji Kultury, Partnerstwo dla książki
nazwa zadania: *Książka była lepsza?*

- wysokość środków 18.000 zł.

- tytuł programu, priorytetu: Fundusz Promocji Kultury, Partnerstwo dla książki
nazwa zadania: *Strefa Młodych. Miejsce młodzieży w bibliotece publicznej*

- wysokość środków 59.230,00 zł.
- tytuł programu: Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, Priorytet 1 *Poprawa oferty bibliotek publicznych*

9.5.2. Z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, program Szansa – nowe możliwości dla dorosłych

- wysokość środków 436.703,40 zł.
- tytuł projektu *Twoja Szansa – Twój Sukces*

9.5.3. Z innych źródeł (podać z jakich) darowizny od przedsiębiorstw

- wysokość środków 7.500,00 zł.

Żory, 25 stycznia 2023r.

Rok		2022	2021
Liczba zarejestrowanych użytkowników		12.919	11.000
Liczba odwiedzin		290.870	224.917
Wydarzenia kulturalne i edukacyjne:		1.009	614
	- wydarzenia stacjonarne	151	108
	- on-line	64	26
	- zajęcia edukacyjne (prelekcje, warsztaty itp.)	546	320
	- szkolenia (lekcje) biblioteczne	248	160
Wypożyczenia zbiorów stacjonarnie		217.522	203.294
Wypożyczenia zbiorów on-line		17.182	13.405